

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา
Learning Achievement Development on Sufficiency Economy
Subject using a Blended Learning Process for Students at the
Lower Secondary Education Level in Songkhla District
Non-Formal and Informal Education Centre

¹ภคมณ คงนวลใย Pakkamon Khongnuanyai

²พล เหลืองรังษี Pol Luangrangsee

¹²คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹²Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

¹Corresponding author, e-mail: pakkamon.kho003@hu.ac.th

Received November 7, 2023; Revised June 28, 2024; Accepted: June 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระหว่างก่อนกับหลังเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน กับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 139 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 78 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.982 แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.954 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ความพึงพอใจของ

นักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare learning achievement in the sufficiency economy subject of students by using a blended learning process between before and after learning; 2) to compare the achievement after learning in the sufficiency economy subject of students that has been taught by using a blended learning process with those students that has been taught by conventional teaching methods; 3) to study the satisfaction of students towards learning by using a blended learning process in the sufficiency economy subject amount 139 people. The samples in this research were 78 students who were enrolled in the sufficiency economy subject using a simple random sampling. Research tools were the learning achievement test with a reliability value for the entire version equal to 0.982 and the student satisfaction assessment with a reliability value for the entire version of 0.954. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The results of the research found that: 1. The learning achievement in the sufficiency economy subject of students after studying by using blended learning process was significantly higher than that before studying by using the process at .01. 2. The achievement of students after studying in the sufficiency economy subject by using the blended learning process was significantly higher than that of the students using the conventional teaching method at .01. 3. Satisfaction of students in the group studying using the blended learning process was at a high level with an average of 4.43.

Keyword: Blended Learning Process; Learning Achievement; Sufficiency Economy

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ประเทศไทยต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourt Industria lRevolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศิลธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่าการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ระบุว่า “เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ” แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2555)

สำนักงาน กศน. ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง เป็นผู้มีวินัย เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2555)

รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่อีกรูปแบบหนึ่งภายใต้กระแสแห่งพัฒนาการด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์เป็นรูปแบบของการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนแบบปกติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวไกลเกิดทั้งประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าว นี้เรียกว่า “การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)” ดังที่ Allen and Seaman อธิบายไว้ว่า เป็นนวัตกรรมการศึกษา ที่ผสมผสาน โมดูล (Module) การเรียน

การสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะของการผสมผสาน การเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้ จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน โดยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติและการได้ร่วมทีมเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพพร้อมเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป (Allen and Seaman, 2010)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพืชมานปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สามารถทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นของรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระหว่างก่อนกับหลังเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน กับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีการประเมินก่อนเรียนกับหลังเรียน (One-Group Pretest-posttest Design) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน หลังเรียนกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการแบบปกติ (Randomized Posttest-Only Control Group Design)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 139 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก จำนวน 2 กศน.ตำบล ได้แก่ กศน.ตำบลพะวง จำนวน 39 คน จัดการเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นกลุ่มทดลอง และกศน.ตำบลเขารูปช้าง จำนวน 39 คน จัดการเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ เป็นกลุ่มควบคุม รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ ในการเก็บรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนงานดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกึหพอเพียง โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เป็นแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ผลที่ได้จากการประเมินตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ย 4.48 (ระดับดี) และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ย 4.62 (ระดับดีมาก) ถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสอดคล้องและเหมาะสม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชาเศรษฐกึหพอเพียง โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เป็นแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ผลที่ได้จากการประเมินตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ย 4.48 (ระดับดี) และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ย 4.73 (ระดับดีมาก) ถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสอดคล้องและเหมาะสม

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกึหพอเพียง เป็นเครื่องมือที่ใช้ ประเมินก่อนและหลังเรียน โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.982 วิเคราะห์ความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ค่า IOC ของแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกึหพอเพียงเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่า IOC ของแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าระหว่าง 0.67–1.00 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ เท่ากับ 0.954

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ แบ่งนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาเศรษฐกึหพอเพียง เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้

กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน และควบคุมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ และดำเนินการทดลองโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pre-test) คะแนนรวม 30 คะแนน ตรวจให้คะแนนแล้วเก็บข้อมูลไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น กศน.ตำบลพะวง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง หลังจากนั้นทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (Post-test) ตรวจให้คะแนนแล้วเก็บข้อมูลไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน กับการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ และนำผลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ t-test ต่อมาให้ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดลองเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ นักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น กศน.ตำบลเขารูปช้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง หลังจากนั้นได้ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบปกติ กับการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกผลไว้และนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการหาค่าทีของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

1.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มสัมพันธ์ (t-test for Dependent Samples)

1.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มอิสระ (t-test for Independent Samples)

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจ

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย พบว่า คะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 17.36 คะแนน คะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 21.90

คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติพบว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนมีความแตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 (ค่า $t = -9.014$) ดังตารางที่ 1

ช่วงเวลา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน O_1	39	17.36	2.096	-9.014	.000
หลังเรียน O_2	39	21.90	2.882		

2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน หลังเรียนกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบปกติ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า คะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียน กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าเท่ากับ 21.90 คะแนน คะแนนของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบปกติ มีค่าเท่ากับ 15.31 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติพบว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า $t = 11.728$) ดังตารางที่ 2

วิธีการจัดการเรียนรู้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
แบบผสมผสาน O_1	39	21.90	2.882	11.728	.000
แบบปกติ O_2	39	15.31	2.002		

3. การศึกษาความพึงพอใจของของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มทดลอง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 รองลงมา ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียน และ ข้อ 7 นักศึกษาได้ฝึกทักษะในส่วนของการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 คือ ข้อ 4 บรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนมีความเหมาะสม รองลงมา มีความพึงพอใจ 1 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 คือ ข้อ 1 มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและหลากหลายชนิด รองลงมา มีความพึงพอใจ 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 คือ ข้อ 8 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาความคิด ทั้งในด้านของความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ ข้อ 9 รูปแบบการเรียนทำให้นักศึกษารู้จักช่วยเหลือตนเองในการเรียนมากขึ้น และข้อ 10 นักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข รองลงมา มีความพึงพอใจ 1 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คือ ข้อ 3 รูปแบบการเรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านความถนัดทางการเรียนรู้ที่ต่างกันได้ รองลงมา มีความพึงพอใจ 1 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 คือ ข้อ 5

รูปแบบการเรียนรู้สามารถแก้ปัญหาระบบการเรียนรู้ไม่ทันเพื่อนได้ และส่วนข้อ 6 สามารถศึกษาสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและเตรียมการแก้ไขได้ มีความพึงพอใจต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ดังตารางที่ 3

ที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	แปลความหมาย
	ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	4.40	.576	ระดับมาก
1.	มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและหลากหลายชนิด	4.46	.600	ระดับมาก
2.	มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียน	4.54	.600	ระดับมากที่สุด
3.	รูปแบบการเรียนรู้สามารถช่วยแก้ปัญหาด้านความถนัดทางการเรียนรู้ที่ต่างกันได้	4.33	.701	ระดับมาก
4.	บรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนมีความเหมาะสม	4.49	.644	ระดับมาก
5.	รูปแบบการเรียนรู้สามารถแก้ปัญหาระบบการเรียนรู้ไม่ทันเพื่อนได้	4.31	.731	ระดับมาก
6.	สามารถศึกษาสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและเตรียมการแก้ไขได้	4.26	.818	ระดับมาก
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน	4.46	.555	ระดับมาก
7.	นักศึกษาได้ฝึกทักษะในส่วนของ การปฏิบัติ	4.54	.555	ระดับมากที่สุด
8.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาความคิด ทั้งในด้านของความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์	4.44	.641	ระดับมาก
9.	รูปแบบการเรียนรู้ทำให้นักศึกษารู้จักช่วยเหลือตนเองในการเรียนมากขึ้น	4.44	.641	ระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิกพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนมีความแตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึงสื่อเนื้อหาได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น สามารถเรียนรู้ตามอัธยาศัยตามช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละคน และตอบโจทย์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีต่างๆ อยู่แล้วในชีวิตประจำวัน เช่น สื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน จึงอาจถือได้ว่าเป็นการนำเทคโนโลยีสู่การเรียนการสอนได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ส่งงานทางระบบออนไลน์ผ่านระบบห้องเรียนเสมือน เช่น Google Classroom เป็นแพลตฟอร์มที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทำให้นักศึกษาสามารถส่งงานตามกำหนดได้ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่ต้องรอมาร่วมกับครูผู้สอน ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาได้เป็นอย่างมาก อีกทั้ง ครูผู้สอนสามารถเข้ามาตรวจงานและให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งถือว่าเป็นสารสนเทศที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถโต้ตอบด้วยข้อความได้อย่างทันท่วงทีทั้งในลักษณะของการพูดคุยแบบทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับเฮเลน และซีแมน (Allen and Seaman) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสานเป็นการเรียนที่ผสมกันระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ โดยนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การสนทนาออนไลน์และยังคงมีส่วนที่ให้ผู้เรียนและผู้สอนพบปะกัน โดยมีสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาผ่านระบบออนไลน์อยู่ระหว่างร้อยละ 30-70 ของเนื้อหาการเรียนทั้งหมด (Allen and Seaman, 2010) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ ธีราพิช และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพืชมานปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.33 2) ค่าความก้าวหน้าทางการเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 68.38 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ธนาภรณ์ ธีราพิช และคณะ, 2565)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน หลังเรียนกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบปกติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจเนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้สอนได้ออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงลักษณะบริบทของรายวิชาที่ต้องเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนให้เกิดความชำนาญ โดยผสมผสานทั้งการเรียนในห้องเรียนปกติ (Face to Face Learning) การเรียน

ออนไลน์ (Online Learning) และการให้ตัวอย่างแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (Resources Learning) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการผสมยุทธวิธีการสอน (Mix Didactic Strategies) ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนด้วยกันและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยใช้คอมพิวเตอร์และมัลติมีเดียสนับสนุนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Graham, et al. ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของบทเรียนแบบผสมผสานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ส่งเสริมความมั่นใจในทักษะและความสามารถของตนเอง และสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้สื่อสารกับคนอื่น ผู้สอนสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำในการฝึกปฏิบัติแก่ผู้เรียนได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและเพื่อนผู้เรียนคนอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันได้โดยสะดวก สามารถเข้าใจเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเคารพเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น (Graham, et al., 2023) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำอ้อย สุนาโธ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่องการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่องการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการเรียนแบบปกติเรื่องการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่องการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (น้ำอ้อย สุนาโธ, 2559)

3. การศึกษาความพึงพอใจของของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มทดลอง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาสนใจเรียนและรู้สึกสนุกเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ การเรียนการสอนเร้าความสนใจ นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น นักศึกษาได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความร่วมสมัยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักศึกษาในปัจจุบัน เป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคุ้นชินและถนัดอยู่แล้ว เช่น แอปพลิเคชัน Line, Google Classroom ที่เปรียบเป็นห้องเรียนเสมือนจริง และการประชุมผ่านระบบออนไลน์ที่มีความสะดวกและเป็นสร้างบรรยากาศที่มีความเป็นกันเอง ตลอดจนการได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบตกแต่งผลงานด้วยกราฟิกต่างๆ อีกทั้ง นักศึกษามีความสะดวกในการส่งงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ตามความพร้อมและความสะดวกโดยไม่ต้องเดินทางมาส่งที่โต๊ะอาจารย์หรือจุดนัดหมายเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับธนาภรณ์ ธีราพิช และคณะ ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ธนาภรณ์ ธีราพิช และคณะ, 2565) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภารัตน์ ทองโคตร ที่ได้ศึกษาการพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับชั้น ปวช. 1/4 สาขาการโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนรูปแบบการสร้างลักษณะนิสัย ผลการวิจัยพบว่ามีความพึงพอใจต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนรูปแบบการสร้างลักษณะนิสัยในระดับมากที่สุด (นิภารัตน์ ทองโคตร, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนมีความแตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษากลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน (กลุ่มทดลอง) มีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบที่ 1

1

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน นักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

คะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนมีความแตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน นักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

คะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนมีความแตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบปกติไม่ได้หมายความว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเห็นได้ว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานมีค่าความสำเร็จ ระดับคะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูที่ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการแบบผสมผสานมาใช้สอนเป็นประจำทุกวัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ควรมีการนำการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ไปใช้กับระดับชั้นอื่นๆ หรือบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในระดับต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย และควรทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดขั้นสูง ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สูงขึ้น ให้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานซึ่งเป็นวิธีการที่ดีกว่ากระบวนการเรียนรู้แบบปกติ
2. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น สำหรับนักเรียนที่มีพื้นฐานน้อย จะไม่กล้าแสดงออกในด้านการตอบคำถามหรือการใช้สื่อให้ถูกต้อง ครูควรมีกิจกรรมกระตุ้นการสร้างกำลังใจ และชมเชยเมื่อนักเรียนกล้าแสดงออก หากมีรางวัลเพื่อเป็นการเสริมแรง จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะมีการเพิ่มจำนวนตัวอย่างกลุ่มประชากรที่มากขึ้นโดยศึกษาในเขตพื้นที่นั้นๆ ไม่เจาะจงแค่สถานที่เดียว ซึ่งอาจจะทำให้มีข้อมูลที่มากขึ้นแล้วสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์ ความแตกต่าง และได้ข้อมูลผลการวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์มากขึ้น

2. ควรมีการนำการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ไปใช้กับระดับชั้นอื่นๆ หรือบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในระดับต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย
3. ควรทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดขั้นสูง ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ
4. ควรนำนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีด้านต่างๆ ที่ทันสมัย เข้ามาเสริมเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ควบคู่กับการก้าวทันต่อโลกสมัยใหม่อยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- ธนาภรณ์ อธิราช และคณะ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพิมานปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. *วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 5(6): 217-218.
- นิภารัตน์ ทองโคตร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้น ปวช. 1/4 สาขาการโรงแรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ในพระอุปถัมภ์โดยใช้กระบวนการสอนรูปแบบการสร้างลักษณะนิสัย. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- น้ำอ้อย สุนาโท. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 15(1): 83-84.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2555). *คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2555)*. กรุงเทพมหานคร: รัชการพิมพ์.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Allen. I. E. and Seaman. J. (2010). *Learning on Demand: Online Education in the United States, 2009*. USA: Sloan Consortium.
- Graham. C.R., et al. (2003). *Blended Learning Environments: A Review of the Research Literature*. Unpublished Manuscript, Provo, UT.

